

Verantwoording Monitor Sociale Samenhang

25 augustus 2026

Onderwerpen monitor Sociale samenhang

1. Contact met anderen
2. Mantelzorg
3. Informele hulp
4. Verenigingslidmaatschap
5. Belang van verenigingen
6. Vrijwilligerswerk
7. Vertrouwen
8. Wens om betrokken te worden bij beleid

1. Contact met anderen

Bronnen

Panel Fryslân

Gewijzigd op

23 oktober 2025

Frequentie

Tweejaarlijks

Periode

2017-2025

Definities

Sociaal contact

De mate en vorm van contacten die respondenten van Panel Fryslân fysiek, online (telefoon, WhatsApp, Facebook, Skype en andere chatprogramma's) met familie (familieleden die niet in eigen huis wonen), vrienden (goede vrienden en kennissen) en burens (personen die dichtbij iemand wonen) hebben.

Belangrijke zaken bespreken

Met hoeveel mensen (die niet bij de respondent in huis wonen) respondenten in de afgelopen zes maanden persoonlijke zaken bespraken.

2. Mantelzorg

Bronnen

Mantelzorgers: GGD Fryslân

Mantelzorgpotentieel:

- CBS
- Provincie Fryslân, Prognose bevolking en huishoudens Fryslân 2025-2050

Gewijzigd op

25 augustus 2026

Frequentie

Mantelzorgers: Vierjaarlijks (2022 had een extra uitvraag i.v.m. de coronapandemie)

Mantelzorgpotentieel: Jaarlijks

Periode

Mantelzorgers: 2012 - 2024

Mantelzorgpotentieel: 1988 - 2051

Definities

Mantelzorg

Langdurige en onbetaalde zorg voor chronisch zieken, gehandicapten en hulpbehoevenden door naasten (partner, gezins- en familieleden, vrienden, kennissen en burens) vanuit een al bestaande persoonlijke band tussen de mantelzorger en de naaste die hij of zij verzorgt. Het gaat hierbij om zorg die men minimaal 3 maanden geeft en/of meer dan 8 uur per week.

Belasting mantelzorg

Het percentage mantelzorgers dat zich 'tamelijk zwaar belast' of 'overbelast' voelt. Het gaat hier om het percentage binnen de groep mantelzorgers.

Oldest Old Support Ratio (OOSR)

Het aandeel inwoners van 50 tot 75 jaar dat potentieel mantelzorg kan geven aan een inwoner van 85 jaar en ouder die zorg nodig heeft.

Bijzonderheden

De OOSR is door Planbureau Fryslân berekend met data van het CBS (als het gaat om historische cijfers) en Provincie Fryslân (als het gaat om prognoses).

3. Informele hulp

Bronnen

Panel Fryslân

Gewijzigd op

12 juni 2025

Frequentie

Twee-/driejaarlijks

Periode

2018-2025

Definities

Informele hulp

De onbetaalde hulp die respondenten in de vier weken voorafgaand aan de door Panel Fryslân verspreide vragenlijst in hun vrije tijd, buiten organisaties om, hebben gegeven aan anderen buiten het eigen huishouden, zoals aan zieken, burens, familie, vrienden en bekenden.

Bijzonderheden

Vanaf 2023 gaat het om het verlenen van informele hulp 'op het moment van afname van de vragenlijst'. Voor de eerdere jaren was dit uitgevraagd voor de 'afgelopen 4 weken'. Hierbij wijken de uitvragen vanaf 2023 dus af van voorgaande uitvragen.

4. Verenigingslidmaatschap

Bronnen

Panel Fryslân

Gewijzigd op

23 oktober 2025

Frequentie

Tweejaarlijks

Periode

2019-2025

Definities

Hobby- en vrijetijdsvereniging

Lidmaatschap van hobby- en vrijetijdsverenigingen van respondenten van Panel Fryslân op het moment van de afname van de vragenlijst. Daarnaast is er uitgevraagd waarom men wel of geen lid is van een vereniging.

Informele groepen

Het buiten organisaties om, op eigen initiatief deelnemen aan groepen, om samen allerlei activiteiten te ondernemen, elkaar te helpen of onderwerpen te bespreken, zoals aangegeven door respondenten van Panel Fryslân op het moment van afname van de vragenlijst.

5. Belang van verenigingen

Bronnen

Panel Fryslân

Gewijzigd op

12 juni 2025

Frequentie

Tweejaarlijks

Periode

2023-2025

Definities

Beweegredenen verenigingslidmaatschap

De redenen van respondenten van Panel Fryslân om wel of geen lid te zijn van een vereniging op het moment van afname van de vragenlijst.

Belang verenigingsleven

De mate waarin respondenten van Panel Fryslân het (helemaal) oneens of (helemaal) eens zijn met een aantal stellingen over (het belang van) verenigingen in hun woonomgeving of persoonlijke leven op het moment van afname van de vragenlijst.

Vrijwilligerswerk bij verenigingen

Het wel of niet uitvoeren van vrijwilligerstaken bij zijn/haar vereniging en de manier waarop men dit doet (structureel of incidenteel), zoals aangegeven door respondenten van Panel Fryslân op het moment van afname van de vragenlijst.

Beweegredenen uitvoeren vrijwilligerstaken bij verenigingen

De redenen van respondenten van Panel Fryslân om wel of geen vrijwilligerstaken uit te voeren voor verenigingen op het moment van afname van de vragenlijst.

6. Vrijwilligerswerk

Bronnen

CBS, Regionale Monitor Brede Welvaart en Panel Fryslân

Gewijzigd op

25 augustus 2026

Frequentie

CBS: Jaarlijks; Panel Fryslân: Tweejaarlijks

Periode

CBS: 2012-2024; Panel Fryslân: 2019-2025

Definities

Vrijwilligerswerk

Het, door het CBS gerapporteerde, percentage inwoners van 15 jaar of ouder dat vrijwilligerswerk verricht in de laatste twaalf maanden bij diverse verenigingen en organisaties. Dit kan gaan om vrijwilligerswerk voor een bestuur of andere activiteiten.

7. Vertrouwen

Bronnen

CBS, Regionale Monitor Brede Welvaart en Panel Fryslân

Gewijzigd op

25 augustus 2026

Frequentie

CBS: Jaarlijks; Panel Fryslân: Tweejaarlijks

Periode

CBS: 2012-2024; Panel Fryslân: 2017-2025

Definities

Vertrouwen in anderen

Het aandeel inwoners van 15 jaar of ouder dat over het algemeen vertrouwen heeft in mensen.

Vertrouwen in instituties (bovenste figuur)

Het aandeel inwoners van 15 jaar of ouder dat over het algemeen heel veel of tamelijk veel vertrouwen heeft in de Tweede Kamer, politie en rechters. Voor de indicator is het gemiddelde van de percentages per instituut genomen.

Vertrouwen in instituties (onderste figuur)

Het aandeel respondenten van Panel Fryslân dat een type institutie een 7 of hoger geeft bij de vraag: 'Hoeveel vertrouwen heeft u op dit moment in de volgende instellingen in Nederland? (1 = geen enkel vertrouwen, 10 = alle vertrouwen).

8. Wens om betrokken te worden bij beleid

Bronnen

Panel Fryslân

Gewijzigd op

12 juni 2025

Frequentie

Tweejaarlijks

Periode

2017-2025

Definities

Betrokken willen worden bij beleid

Het wel of niet betrokken willen worden bij het maken van beleid van hun gemeente, door respondenten van Panel Fryslân op het moment van afname van de vragenlijst. Dit wordt gemeten door de volgende stelling: 'Ik wil graag betrokken worden bij het maken van beleid door mijn gemeente.'

Overige literatuur

CBS. (z.d.). *Mantelzorg*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/45/een-op-zeven-mantelzorgers-vindt-zichzelf-zwaarbelast/mantelzorg>

CBS. (z.d.). *Sociale samenhang en welzijn*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksomschrijvingen/sociale-samenhang-en-welzijn>

CBS. (2015). *Sociale samenhang: wat ons bindt en verdeelt*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2015/45/sociale-samenhang-2015-wat-ons-bindt-en-verdeelt>

CBS. (2020). *Sociaal contact: kwantiteit en kwaliteit*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2019/sociaal-contact-quantiteit-en-kwaliteit?onepage=true>

CBS. (2022). *De Heitjes en het verenigingsleven in Heerlen*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2022/de-heitjes-en-het-verenigingsleven-in-heerlen>

CBS. (2023). *Regionale Monitor Brede Welvaart 2023*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart>

CBS. (2024, 23 april). *Sociale contacten en maatschappelijke participatie* [Dataset]. Geraadpleegd van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85541NED/table?ts=1695287564839>

Langford, C. P. H., Bowsher, J., Maloney, J. P., & Lillis, P. P. (1997). Social support: a conceptual analysis. *Journal Of Advanced Nursing*, 25(1), 95–100. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1997.1997025095.x>

Planbureau Fryslân. (2021). *Leve de vereniging!* Leeuwarden: Planbureau Fryslân. <https://www.planbureau Fryslan.nl/wp-content/uploads/2021/09/FSP2021-09-Verenigingsleven-Leve-de-Vereniging-achtergrondrapportage.pdf>

Provincie Fryslân. (2023). *Bestjoersakkoart 2023-2027: Oparbeidzje foar Fryslân*. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/fryslan/uploads/bestuursakkoord_2023-2027_nl_1.pdf?cb=v9vcLURj

SCP. (2023a). *Position paper: Meer integrale visie op mantelzorg nodig*. Geraadpleegd van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2023/09/28/meer-integrale-visie-op-mantelzorg-nodig>

SCP. (2023b). *Sociale en culturele ontwikkelingen: Stand van Nederland 2023*. Geraadpleegd van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2023/04/14/sociale-en-culturele-ontwikkelingen-2023>

SCP. (2024). *Sociale en culturele ontwikkelingen: Koersen op kwaliteit van de samenleving*. Geraadpleegd van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2024/03/27/sociale-en-culturele-ontwikkelingen-2024>

Strating, Geeske, Van de Wijngaert, Mary, Gruijters, Koen & Orobio de Castro, Josha. (2026). *Het laat je niet los: Resultaten van een kwalitatief verdiepend onderzoek naar de belasting van mantelzorgers*. Geraadpleegd van https://ggdghor.nl/wp-content/uploads/2026/03/Onderzoeksrapportage-Mantelzorg_EMMA.pdf.

Contact – voor meer informatie of vragen

In deze publicatie wordt gebruik gemaakt van cijfers van de Gezondheidsmonitor van de GGD (volwassenen en ouderen). Meer informatie over deze Gezondheidsmonitor kunt u vinden op de [website van GGD Fryslân](#). Ook kunt u contact opnemen met het team epidemiologie van GGD Fryslân (epidemiologie@ggdfryslan.nl) of 088 22 99 222).

Ook wordt er gebruik gemaakt van cijfers uit de Regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS. Voor vragen over deze monitor kunt u terecht op de [website van het CBS](#).

Ymko Braaksma
Onderzoeker
ybraaksma@planbureau.frl
06 205 704 56